

JESAJA

52:13-57:21

De lijdende Dienaar en de messiaanse
gemeenschap van Joden en heidenen

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jesaja/52-13-57-21

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Het laatste Lied van de Knecht	3 min	4
2	De verhoogde en mishandelde Knecht	2 min	5
3	Besprenkeling van de volken	4 min	6
4	De verworpen Messias	3 min	8
5	Een Man van ziekten en smarten	2 min	10
6	Genezing en verzoening door Zijn lijden	4 min	11
7	Het zwijgen, sterven en graf van de Knecht	4 min	13
8	Het schuldoffer en zijn vrucht	3 min	16
9	De beloning en buit van Christus	2 min	18
10	Een losprijs voor velen en voor allen	4 min	19
11	De volken opgenomen in het ware Israël	5 min	22
12	Herstel en het eeuwige verbond van vrede	3 min	24
13	God beschermt het nieuwe Sion	2 min	26
14	Gratis levend water en geestelijk voedsel	3 min	28

15	Bekering en Gods hogere wegen	4 min	30
16	Gods Woord brengt vrucht voort	2 min	32
17	Vreemdelingen en ontmanden aangenomen	2 min	33
18	Verbondstrouw voorbij Joodse grenzen	4 min	34
19	Verdorven leiders en de komende ramp	2 min	37
20	Israëls overspel met de afgoden	3 min	38
21	God woont bij de nederige en verbrijzelde	2 min	40
22	Vrede voor Joden en heidenen	2 min	42
	Om verder te lezen		43

1

Het laatste Lied van de Knecht

We waren gebleven aan het begin van het laatste van de Liederen van de Knecht. Er zijn er vier. Het eerste staat in hoofdstuk 42. Het tweede staat in hoofdstuk 49. Er staat er één in hoofdstuk 50. Het langste en laatste ervan loopt van hoofdstuk 52, vers 13, tot en met hoofdstuk 53.

Ik zeg dat dit het laatste is. Veel mensen vinden dat hoofdstuk 61, vers 1 tot en met 3, als een vijfde Lied van de Knecht zou moeten worden meegerekend. Daar valt zeker iets voor te zeggen, want daar is de Messias aan het woord. En Hij zegt in die passage enkele van dezelfde dingen die in een aantal eerdere Liederen van de Knecht worden gezegd. Het enige is dat er niet naar de Knecht wordt verwezen. Ik denk dat die passage waarschijnlijk niet tot deze groep liederen wordt gerekend, omdat hij op zo'n grote afstand van de andere staat.

In het gedeelte waar we nu naar kijken, hoofdstuk 49 tot en met 57, staan drie van de vier liederen. Het eerste stond in hoofdstuk 42. Nu komen we bij het lied dat onder christenen ook het bekendst is. Want net als enkele andere Liederen van de Knecht wordt het in het Nieuwe Testament aangehaald, maar dan veel vaker.

Bedenk dat Jesaja niet het boek van het Oude Testament is dat het vaakst in het Nieuwe Testament wordt aangehaald. Dat zijn de Psalmen. Maar onder de profeten wordt geen enkel boek in het Nieuwe Testament vaker aangehaald dan Jesaja. Jesaja wordt tweemaal zo vaak aangehaald als alle andere profeten bij elkaar. En wanneer Jesaja in het Nieuwe Testament wordt aangehaald, wordt Jesaja 53 vaker aangehaald dan enige andere passage uit Jesaja. Het is daarom voor de schrijvers van het Nieuwe Testament en voor ons een zeer belangrijke passage.

Als we de laatste drie verzen van hoofdstuk 52 beschouwen als behorend bij hoofdstuk 53, wat de logische manier zou zijn om ernaar te kijken, dan hebben we een lied met vijf strofen. Elke strofe voert de profetie in een eigen richting. Elke strofe bestaat uit drie verzen, waardoor het geheel tamelijk symmetrisch is. Bij elkaar zijn er vijftien verzen, verdeeld over vijf kortere strofen van elk drie verzen.

2

De verhoogde en mishandelde Knecht

De eerste strofe, hoofdstuk 52, vers 13 tot en met 15, is een inleiding en overzicht. Ze begint met de veronderstelling dat de Messias al aan de rechterhand van God verhoogd is. Dat is duidelijk het einde van het verhaal van Jezus' leven. Daar kwam Hij na Zijn opstanding terecht. Toen Hij naar de hemel opvoer, werd Hij aan de rechterhand van God verhoogd. God gaf Hem een Naam boven alle naam:

Daarom heeft God Hem ook bovenmate verhoogd en heeft Hem een Naam geschonken boven alle naam, opdat in de Naam van Jezus zich zou buigen elke knie van hen die in de hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn, en elke tong zou belijden dat Jezus Christus de Heere is, tot heerlijkheid van God de Vader.

FILIPPENZEN 2:9-11

Daar begint Jesaja 52:13. Maar vervolgens gaat de passage terug in de tijd, zoals in veel verhalen en zelfs in moderne films gebeurt. Die beginnen in de eerste scène met iets wat vrij laat in het verhaal plaatsvindt en gaan vervolgens terug in de tijd om je te laten zien hoe het zover is gekomen. Dat gebeurt hier ook:

Zie, Mijn Knecht zal verstandig handelen, Hij zal verhoogd worden en verheven, ja, zeer hoog verheven worden.

JESAJA 52:13

Het is duidelijk dat de woorden:

Mijn dienaar zal verheven worden, hooggeacht zijn en heel hoog staan.

over het einde van de gebeurtenissen spreken. Jezus stierf, stond weer op en werd verhoogd tot aan de rechterhand van God. Daarna blikte de passage terug op het feit dat Hij voordien zwaar was mishandeld. Zijn gelaat, Zijn gezicht, was meer geschonden dan dat van enig mens, en Zijn gestalte meer dan die van de mensenkinderen.

Soms hebben predikers gezegd dat Jezus lichamelijk zo zwaar geslagen en mishandeld was dat Hij er zelfs niet meer menselijk uitzag. Ze baseren dat op dit vers, maar dat zegt dat niet helemaal. Er staat niet dat Hij er niet menselijk uitzag. Er staat dat Hij zwaarder geslagen was dan enig mens. Hij was zeer ernstig mishandeld en dat veranderde Zijn gelaat, Zijn uiterlijk. Zijn gezicht zal duidelijk bebloed en bont en blauw zijn geweest, enzovoort. Daar wordt naar verwezen.

3

Besprenkeling van de volken

Maar het resultaat is dat Hij, nu Hij verhoogd is, vele volken zal besprenkelen. Hij is gestorven, weer opgestaan en opgevaren, en onder vele volken is over Hem gepredikt. Daardoor zullen Zijn bloed en Zijn verzoeningswerk worden toegepast op mensen over de hele wereld, op vele volken. We kijken naar het resultaat van Zijn leven en Zijn lijden: Hij zal vele volken tot zegen zijn en besprenkelen.

Petrus gebruikt deze uitdrukking wanneer hij in 1 Petrus 1:2 over ons spreekt. Hij schrijft aan degenen die hij de vreemdelingen van de verstrooiing in Pontus, Galatië, Cappadocië, Asia en Bithynië noemt. Hij spreekt tot christenen. In 1 Petrus 1:2 zegt hij dat wij uitverkoren, oftewel gekozen, zijn:

uitverkoren overeenkomstig de voorkennis van God de Vader,
door de heiliging van de Geest, tot gehoorzaamheid en
besprenkeling met het bloed van Jezus Christus: moge genade en
vrede voor u vermeerderd worden.

1 PETRUS 1:2

Wij zijn besprenkeld met het bloed van Jezus Christus. Dat is natuurlijk wat ons van onze zonde reinigt. In Hebreëën, hoofdstuk 9, staat in vers 13 ook:

Want als het bloed van stieren en bokken en de as van de jonge koe, op de verontreinigden gesprenkeld, hen heiligt tot reinheid van het vlees,

HEBREEËN 9:13

Er wordt gesproken over hoe het bloed van stieren en bokken in het oude verbond werd gesprenkeld, maar nu is het het bloed van Jezus dat ons reinigt, en dat bloed is kennelijk op ons gesprenkeld. Hij sprenkelt dus met Zijn bloed. Hij reinigt vele volken, volgens Jesaja 52:15. Aan het einde van Jesaja 52:15 staat:

zó zal Hij vele heidenvolken besprenkelen, koningen zullen vanwege Hem sprakeloos staan. Want zij aan wie het niet verteld was, zullen het zien, en zij die het niet gehoord hebben, zullen het begrijpen.

JESAJA 52:15

Paulus beschouwt deze regel als het ware als zijn opdracht. Hij beschouwt dit als het vers dat bepalend is voor zijn bediening. In Romeinen 15 spreekt hij over zijn strategie voor evangelisatie. Uiteraard zou hij graag de hele wereld evangeliseren, maar hij heeft zich aan een bepaald terughoudend, beperkend beleid gehouden. Daarom zegt Paulus in Romeinen 15:20-21:

En evenzo stelde ik er een eer in om het Evangelie daar te verkondigen waar Christus nog niet genoemd was, om niet op het fundament van een ander te bouwen. Maar zoals geschreven staat: Zij aan wie niets over Hem verkondigd was, zullen het zien, en zij die het niet gehoord hebben, zullen het begrijpen.

ROMEINEN 15:20-21

Dat is een citaat van de laatste regel van Jesaja 52. Paulus zegt dat hij niet eerder naar Rome is gekomen omdat iemand anders daar als eerste was gekomen. Hij heeft zich er zo goed als toe verbonden het Evangelie te prediken waar niemand anders zich daarvoor heeft ingezet en waar niemand anders het eerder heeft gepredikt. Hij gaat niet bouwen op een fundament dat iemand anders vóór hem heeft gelegd.

Anderen bouwden wel op het fundament van Paulus. Hij legde het fundament in Korinthe en Apollos kwam later en bouwde daarop. Maar Paulus bouwt niet op de fundamente van andere mensen, zegt hij. Hij probeert dat in ieder geval te vermijden, omdat zijn beleid door dit vers wordt bepaald. Als Paulus vond dat zijn beleid voor evangelisatie en zending door dit vers bepaald moest worden, is het duidelijk dat hij vond dat dit vers bepalend was voor de christelijke taak, de christelijke zending, en dat hij Jesaja 52:15 van toepassing achtte op het heden. Natuurlijk, welke christen zou dat niet vinden?

4

De verworpen Messias

De tweede strofe, in Jesaja 53, luidt:

De tweede strofe, in Jesaja 53:1-3, beschrijft dat de Dienaar zonder begeerlijke uiterlijke luister opgroeit en door de mensen wordt veracht en verworpen.

De eerste strofe, die aan het einde van hoofdstuk 52 stond, zegt in feite samenvattend dat de Messias uiteindelijk tot een hoge positie wordt verheven. Hoewel Hij mismaakt en toegetakeld is, wordt Hij niettemin verhoogd. Nu heeft Hij een bediening waarin Hij alle volken reinigt. Dat is de samenvatting van het hele verhaal.

Nu gaat de tekst terug en spreekt hij over de tijd dat Hij hier was. Deze strofe spreekt erover dat Hij verworpen werd. Er staat:

Want Hij is als een loot opgeschoten voor Zijn aangezicht, als een wortel uit dorre aarde. Gestalte of glorie had Hij niet; als wij Hem aanzagen, was er geen gedaante dat wij Hem begeerd zouden hebben.

JESAJA 53:2

Velen hebben dit opgevat als een uitspraak dat Jezus geen knappe man was, dat Jezus onaantrekkelijk was. Hij had niets van natuurlijke schoonheid. Dat is heel goed mogelijk. Er is geen enkele reden waarom Jezus er knap uit had moeten zien. Toch zou Hij dezelfde invloed hebben gehad, want ik neem aan dat een knap uiterlijk in die cultuur niet zo bepalend was voor populariteit als in onze moderne televisie- en Madison Avenue-reclamecultuur, waarin een knap uiterlijk alles is.

Aan de andere kant gaat dit misschien niet over Zijn uiterlijk op zichzelf. Er wordt gezegd dat wij Hem verwierpen in samenhang met het feit dat er niets moois aan Hem was waardoor wij naar Hem zouden verlangen. Jezus werd beslist niet door Israël verworpen vanwege Zijn grote neus, Zijn zwakke ogen of Zijn onooglijke oren. Er was niets aan Zijn lichamelijke uiterlijk waardoor mensen Hem verwierpen.

Wanneer er dus staat dat Hij voor ons niet bevallig was, dat Hij voor ons niet mooi was en dat er niets aan Hem was wat ons tot Hem aantrok, verwijst dat misschien helemaal niet naar Zijn lichamelijke uiterlijk, maar naar Zijn manier van optreden, de dingen die Hij deed en het werk dat Hij op Zich nam. Dat was niet wat zij wilden. Hij was niet bepaald de Messias naar Wie zij op zoek waren. Hij was voor hen niet aantrekkelijk wat betreft Zijn zending, Zijn beleid, de richting die Hij insloeg en Zijn onderwijs. Hij was eenvoudigweg niet waar zij op hoopten.

Het hoeft geen verwijzing naar Zijn uiterlijk te zijn, hoewel het op het eerste gezicht wel zo lijkt. Hun verwerping van Hem wordt genoemd in samenhang met het feit dat Hij voor hen niet mooi en begerenswaardig was. De schoonheid en bevalligheid die Hij

miste, verwijzen waarschijnlijk niet naar Zijn uiterlijk, maar naar Zijn zending en Zijn manier van optreden. Hij was eenvoudigweg niet de militaristische verlosser die zij hoopten dat Hij zou zijn, en daarom verwierpen zij Hem.

5

Een Man van ziekten en smarten

Hij was een Man van smarten en vertrouwd met verdriet. Waarom? Hij had niets gedaan waardoor Hij smart of verdriet verdiende. Het kwam doordat Hij onze ziekten heeft gedragen en onze smarten op Zich heeft genomen. De smarten en het verdriet die Hij droeg, waren er vanwege ons.

Ik heb er eerder op gewezen dat de woorden die in de Engelse Bijbelvertaling met ‘grief’ en ‘sorrows’ zijn weergegeven, in het Hebreeuws ook ‘ziekten’ en ‘pijnen’ kunnen betekenen. De HSV heeft hier al ‘ziekte’ en ‘smarten’. Ze kunnen ook verdriet en smarten betekenen. Maar we weten dat wanneer dit in de Septuaginta en in het Nieuwe Testament in het Grieks wordt aangehaald, de Griekse woorden waarmee ze vertaald worden inderdaad ziekten en pijnen zijn. Dat is natuurlijk een van de betekenissen van de Hebreeuwse woorden, dus blijkbaar moeten we het zo begrijpen. Hij was een Man van ziekten en pijnen. Niet zozeer in de zin dat Hij Zelf ziekelijk was. Het is heel goed mogelijk dat Hij eenvoudigweg een Man was die in Zijn medeleven de ziekten en pijnen van andere mensen droeg, dat Hij bedroefd was. Hij was vertrouwd met pijnen. Hij was met deze dingen vertrouwd.

Er staat:

Wie heeft onze prediking geloofd, en aan wie is de arm van de HEERE geopenbaard? Want Hij is als een loot opgeschoten voor Zijn aangezicht, als een wortel uit dorre aarde. Gestalte of glorie had Hij niet; als wij Hem aanzagen, was er geen gedaante dat wij Hem begeerd zouden hebben. Hij was veracht, de onwaardigste onder de mensen, een Man van smarten, bekend met ziekte, en als iemand voor wie men het gezicht verbergt; Hij was veracht en wij hebben Hem niet geacht.

JESAJA 53:1-3

6

Genezing en verzoening door Zijn lijden

Deze strofe gaat dus over de Messias, of de Dienaar, Die door Israël verworpen wordt. De volgende strofe gaat vervolgens over de manier waarop Hij de kwalen van het land geneest. Natuurlijk is de noodzaak van genezing van het volk door heel Jesaja heen een centraal, terugkerend thema geweest. Dat begint al in het allereerste hoofdstuk, waar het volk wordt voorgesteld als een man vol wonden en etterende zweren, zonder dat iemand is gekomen om ze te verbinden. Het heeft geen medische verzorging gekregen. Daarvoor is de Messias er.

Voorwaar, onze ziekten heeft Hij op Zich genomen, onze smarten heeft Hij gedragen. Wij hielden Hem echter voor een geplaagde, door God geslagen en verdrukt. Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden verbrijzeld. De straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is er voor ons genezing gekomen.

JESAJA 53:4-5

Deze overtredingen en ongerechtigheden zijn wat mensen van God vervreemden. Dit is dus de manier waarop Hij de verzoening tot stand brengt. De ziekte is de vervreemding van God. De genezing is de verzoening met God.

Om dat probleem van Israël op te lossen, werd Hij dus verwond. Hij werd verbrijzeld. Dit bracht verzoening teweeg voor die dingen die een wig vormden tussen ons en God. De straf die nodig was voor onze vrede, dat wil zeggen voor onze verzoening met God, het lijden dat gedragen moest worden, was op Hem. En door Zijn striemen, die natuurlijk die straf zijn, zijn wij genezen. Genezen zijn is de verzoening, de vrede met God. Dat is de genezing.

Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons ieder naar zijn eigen weg. Maar de HEERE heeft de ongerechtigheid van ons allen op Hem doen neerkomen.

JESAJA 53:6

Niet de ziekten in letterlijke zin, maar de ongerechtigheid. Hij werd verwond om onze overtredingen. Hij werd verbrijzeld om onze ongerechtigheden. Hier wordt niet gezegd dat Hij verzoening heeft gedaan voor lichamelijke ziekte. Het probleem was niet dat wij in die zin ziek waren, maar dat wij waren als schapen die afdwaalden.

Dat was dus wat genezen moest worden. Dit afdwalen, dit terugvallen, moest genezen worden.

Petrus haalt dit vers aan, of zinspeelt er heel, heel duidelijk op. Hij haalt woorden uit dit hoofdstuk aan. In 1 Petrus hoofdstuk 2 staat in vers 24 en 25 over Jezus, in 1 Petrus 2:24-25:

Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout, opdat wij, voor de zonden dood, voor de gerechtigheid zouden leven. Door Zijn striemen bent u genezen. Want u was als dwalende schapen; maar u bent nu bekeerd tot de Herder en Opziener van uw zielen.

1 PETRUS 2:24-25

Het gaat dus om het idee dat wij door Zijn verwondingen zijn genezen en dat wij allemaal waren als schapen die afdwaalden, maar zijn teruggekeerd. Er staat:

Jullie waren als verdwaalde schapen, maar nu zijn jullie teruggekeerd naar de herder en bewaker van jullie ziel.

Dit is dus de genezing. Je bent genezen door het lijden dat Hij heeft doorstaan. Je bent met God verzoend. Vroeger was je een schaap dat afdwaalde. Dat was het probleem. Dat is verholpen. Met andere woorden, dat is de genezing van de relatie.

In deze derde strofe van het lied, in Jesaja 53:4-6, brengt de Messias, of de Dienaar, dus eindelijk die genezing die eerder als afwezig werd beschreven. Vanaf hoofdstuk 1 was er ziekte in het volk, vervreemding van God. Eindelijk is er Iemand Die wel komt en die wonden verbindt. Er is Iemand Die die breuk heelt, en dat is de Messias, de Dienaar.

7

Het zwijgen, sterven en graf van de Knecht

De volgende strofe brengt vervolgens het lijden van de Dienaar tot uitdrukking. In de tweede strofe lazen we over Zijn verwerping, maar deze strofe richt zich werkelijk meer in detail op Zijn lijden.

Toen betaling geëist werd, werd Híj verdrukt, maar Hij deed Zijn mond niet open. Als een lam werd Hij ter slachting geleid; als een schaap dat stom is voor zijn scheerders, zo deed Hij Zijn mond niet open.

JESAJA 53:7

Toen Hij voor Pilatus stond, was Hij terughoudend om te spreken. Soms gaf Hij Pilatus antwoord. Andere keren beëindigde Hij eenvoudigweg het gesprek en zei Hij verder niets. Pilatus ging weg en zei:

Pilatus zei tegen de overpriesters en de menigten: Ik vind geen schuld in deze Mens.

LUKAS 23:4

Maar Hij werd naar Herodes gestuurd, en Herodes wilde een wonder van Hem zien. De Bijbel zegt dat Hij helemaal niet tegen Herodes wilde spreken. Hij zweeg volkomen.

Toch waren dit de mannen die Hem konden vrijlaten of veroordelen. Dat is wat Pilatus zei:

Pilatus dan zei tegen Hem: Spreekt U niet tot mij? Weet U niet dat ik macht heb U te kruisigen, en macht heb U los te laten?

JOHANNES 19:10

Toen sprak Jezus wel. Hij zei:

Jezus antwoordde: U zou geen enkele macht tegen Mij hebben, als het u niet van boven gegeven was; daarom heeft hij die Mij aan u overgeleverd heeft, een grotere zonde dan u.

JOHANNES 19:11

Maar het punt is dat Jezus geen verdediging voor Zichzelf onder woorden bracht. Hij verdedigde Zichzelf op geen enkele manier. Het was alsof Hij valse beschuldigingen over Zichzelf hoorde en daar totaal geen antwoord op gaf. Zoals een schaap dat naar de slachtbank wordt geleid, dat naar de scheerders wordt geleid, spreekt Hij niet ter verdediging van Zichzelf.

Hij is uit de angst en uit het gericht weggenomen, en wie zal Zijn leeftijd uitspreken? Want Hij is afgesneden uit het land van de levenden. Om de overtreding van mijn volk is de plaag op Hem geweest.

JESAJA 53:8

mijn volk zou Israël zijn. Hij is dus niet Israël. Hij wordt geslagen in plaats van Mijn volk. Deze Dienaar kan geen verwijzing zijn naar het volk Israël, want het is juist het volk Israël voor wie Hij in de plaats is gaan staan. Het oordeel dat zij verdienden, heeft Hij in hun plaats op Zich genomen. Het is dus heel duidelijk dat dit niet de dienaar kan zijn die eerder Israël werd genoemd.

Wanneer er staat dat Hij uit gevangenschap en uit het gericht is weggenomen, weten we niet of Jezus letterlijk in een gevangenis heeft gezeten. Maar Hij werd wel gevangengenomen. Hij werd als gevangene vastgehouden en daarna naar de rechterstoel gebracht, eerst die van het Sanhedrin en later die van Pilatus. Vandaar werd Hij weggeleid en afgesneden uit het land van de levenden. Dat wil zeggen: Hij wordt gedood. Er staat dat dit niet gebeurde vanwege iets wat Hij verkeerd had gedaan. Het gebeurde vanwege wat wij verkeerd hadden gedaan. Dit gebeurde vanwege de overtredingen van Mijn volk.

Men heeft Zijn graf bij de goddelozen gesteld, en Hij is bij de rijke in Zijn dood geweest, omdat Hij geen onrecht gedaan heeft en geen bedrog in Zijn mond geweest is.

JESAJA 53:9

De goddelozen en de rijke zijn mensen met wie Hij in Zijn laatste uren in verband werd gebracht. Hij werd gekruisigd tussen twee dieven, goddeloze mannen. Hij werd begraven in het graf van een rijke man. In zekere zin werd Hij dus, hoewel Hij rechtvaardig was, in Zijn dood met de goddelozen in verband gebracht. Hoewel Hij arm en verlaten was, had Hij toch banden met de rijken.

8

Het schuldoffer en zijn vrucht

Vers 10 begint met de vijfde strofe, waarin de Dienaar in het gelijk wordt gesteld:

Maar het behaagde de HEERE Hem te verbrijzelen, Hij heeft Hem ziek gemaakt. Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zal Hij nageslacht zien, Hij zal de dagen verlengen; het welbehagen van de HEERE zal door Zijn hand voorspoedig zijn. Om de moeitevolle inspanning van Zijn ziel zal Hij het zien, Hij zal verzadigd worden. Door de kennis van Hem zal de Rechtvaardige, Mijn Knecht, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen. Daarom zal Ik Hem veel toedelen, en machtigen zal Hij verdelen als buit, omdat Hij Zijn ziel heeft uitgestort in de dood, onder de overtreders is geteld, omdat Hij de zonden van velen gedragen heeft en voor de overtreders gebeden heeft.

JESAJA 53:10-12

Jezus droeg de zonden van veel mensen. De Engelse vertaling waarop deze uitleg berust, zegt dat Hij velen 'door Zijn kennis' zal rechtvaardigen; de HSV geeft dit weer als 'door de kennis van Hem'. Dat zijn de uiteindelijke gevolgen van Zijn offer en van wat daarop volgde: Zijn opstanding en verhoging. Hij maakt Zijn ziel tot een zondoffer, zegt vers 10. Dat betekent dat de dood van Jezus een offer voor de zonde was.

In de woorden die daarna in vers 10 staan, komen een paar keer ‘hij’ en ‘zijn’ voor, en het is niet helemaal duidelijk op wie ‘hij’ en ‘zijn’ slaan. Aan het begin van vers 10 behaagde het Jahweh Hem te verbrijzelen. Dat wil zeggen: het was Jahwehs welbehagen dat Zijn Dienaar de plaats zou innemen van degenen die het verdienden verbrijzeld te worden, en in hun plaats verbrijzeld zou worden. Hij werd verbrijzeld om onze ongerechtigheden, en het behaagde Jahweh. Maar in de eerste regel zijn zowel Jahweh als de Messias genoemd. Daarna volgen er meerdere keren ‘hij’ en ‘zijn’.

Wanneer er staat:

Hij zal zijn nakomelingen zien,

betekent dit dan dat Jahweh de Messias als Zijn nageslacht zal zien, in die zin dat Hij Jezus voor het volk ziet sterven? Dat zou kunnen. De daaropvolgende woorden, ‘Hij zal de dagen verlengen’, zouden dan betekenen dat Jezus’ dagen verlengd worden hoewel Hij sterft: Hij zal worden opgewekt. Hij zal worden opgewekt. Dat is één manier om het te zien.

Het is ook mogelijk dat ‘Hij’ de Messias is, Die Zijn nageslacht ziet. Dat zouden Zijn nakomelingen zijn: Hij zou de resultaten zien, degenen die wedergeboren worden als gevolg van wat Hij doet. Dat is heel goed mogelijk, want hoofdstuk 54, dat het thema van de gemeente weer oppakt, spreekt erover dat heidenen als het ware het Koninkrijk van God binnen worden geboren. Er bestaat dus enige onzekerheid over wie ‘Hij’ en ‘Zijn’ zijn. Het kan God zijn, Die Christus’ offer ziet en aanvaardt, of de Messias, Die Zijn geestelijke nakomelingen en de vrucht van Zijn lijden ziet. De tekst maakt de verwijzing niet eenduidig.

Deze regels zijn op verschillende manieren opgevat. Geen van die opvattingen is ketters. Ze vallen allemaal binnen het gebied van wat theologisch juist zou kunnen zijn. Het is alleen niet in elk geval helemaal duidelijk naar wie de voornaamwoorden verwijzen.

9

De beloning en buit van Christus

Maar in vers 12 staat:

Daarom geef ik hem een plaats onder de groten, en zal hij de buit delen met de sterken.

De sterken zijn de christenen die sterk zijn in de Heere. Jesaja heeft die term al eerder gebruikt. Christus en de christenen verdelen dus de buit van Christus' overwinning. Dat is in wezen wat hier wordt gezegd: Christus' overwinning zal nu beloond worden, en Zijn buit zal verdeeld worden tussen Hemzelf en anderen — namelijk ons, zoals we natuurlijk weten.

Zo zegt Paulus in Romeinen 8:16 en 17:

De Geest Zelf getuigt met onze geest dat wij kinderen van God zijn. En als wij kinderen zijn, dan zijn wij ook erfgenamen: erfgenamen van God en mede-erfgenamen van Christus; wanneer wij althans met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden.

ROMEINEN 8:16-17

Gods kinderen zijn erfgenamen. Zij zullen beërven wat van Hem is. En hij zegt:

Erfgenamen van God en mede-erfgenamen met Christus.

Wij zijn dus mede-erfgenamen met Christus. Christus beërft de buit van Zijn overwinning, en wij zullen die dingen samen met Hem beërven. Deze passage eindigt met de woorden dat Hij onder de overtreders werd gerekend, dat Hij de zonde van velen droeg en voor de overtreders voorbede deed. Hij bad voor degenen die Hem kruisigden. Hij zei:

En Jezus zei: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. En ze verdeelden Zijn kleren en wierpen het lot.

LUKAS 23:34

Hij deed voorbede voor de werkelijke zondaars. Hij was niet de zondaar. Hij werd gestraft alsof Hij de zondaar was, maar zij waren de zondaars, en Hij deed voorbede voor hen.

Maar er staat dat Hij de zonde van velen droeg. Jezus Zelf zei:

Want ook de Zoon des mensen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijn ziel te geven als losprijs voor velen.

MARKUS 10:45

Dat staat in Markus 10, vers 45:

Ook de Zoon des mensen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn leven te geven als losprijs voor velen.

10

Een losprijs voor velen en voor allen

Dit heeft vragen opgeroepen over de vraag of Jezus werkelijk voor iedereen gestorven is, of alleen voor velen. Er is natuurlijk de leer van de beperkte verzoening, die stelt dat Christus in werkelijkheid alleen gestorven is om de uitverkorenen te verlossen. Christus is volgens die leer niet werkelijk voor iedereen gestorven. Hij stierf voor sommigen, voor velen, maar niet voor allen.

In 1 Timotheüs, hoofdstuk 2, vers 6, zegt Paulus echter over Christus:

Hij heeft Zich gegeven als een losprijs voor allen. Dit is het getuigenis op de door God bestemde tijd.

1 TIMOTHEÛS 2:6

Christus gaf Zichzelf als losprijs voor allen. Welnu, wie zijn allen? Als je naar de verzen daarvoor kijkt, betekent 'allen' niet alleen de uitverkorenen. Hij zegt bijvoorbeeld:

Ik roep er dan vóór alles toe op dat smekingen, gebeden, voorbeden en dankzeggingen gedaan worden voor alle mensen,

1 TIMOTHEÛS 2:1

Hij geeft voorbeelden van wie er onder alle mensen vallen:

voor koningen en allen die hooggeplaatst zijn, opdat wij een rustig en stil leven zullen leiden, in alle godsvrucht en waardigheid.

1 TIMOTHEÛS 2:2

bijvoorbeeld. Koningen en allen die gezag hebben, zijn beslist niet noodzakelijkerwijs christenen. Je bidt dus voor alle mensen, met inbegrip van de machthebbers.

Dan zegt hij in vers 4:

Die wil dat alle mensen zalig worden en tot kennis van de waarheid komen.

1 TIMOTHEÛS 2:4

Het zijn waarschijnlijk dezelfde 'alle mensen' als in vers 1: iedereen, alle categorieën mensen, met inbegrip van koningen en degenen die gezag hebben, en niet noodzakelijkerwijs alleen de uitverkorenen. Vervolgens zegt hij in vers 6 dat Christus Zichzelf als losprijs voor allen gaf.

Het thema van deze eerste zes verzen is beslist Christus' bewogenheid met alle mensen. Wij moeten voor alle mensen bidden, omdat Christus wil dat alle mensen behouden worden, omdat Hij Zichzelf als losprijs voor alle mensen heeft gegeven.

Waarom zegt Jezus dan dat Hij kwam om Zijn leven te geven als losprijs voor velen? Waarom niet voor allen? Welnu, allen zijn beslist velen. Het woord 'velen' wordt in de taal op twee manieren gebruikt. Ten eerste kunnen velen tegenover allen worden gesteld. Als ik zou zeggen: 'Ik kan jullie niet allemaal in mijn auto meenemen naar het vliegveld, maar ik zal velen van jullie meenemen,' dan bedoel ik dat velen niet allen zijn. Velen vormen dan een bepaalde subgroep die kleiner is dan allen. Het woord 'velen' betekent dat inderdaad soms, maar 'velen' kan ook eenvoudigweg het tegenovergestelde van 'weinigen' betekenen. Velen en weinigen zijn antoniemen.

Dat Hij de zonden van velen droeg, of dat Hij stierf als losprijs voor velen, betekent dus: niet voor weinigen. Hij is één Mens, maar Hij droeg de last van veel mensen. Hoeveel? Allen. Allen zijn beslist velen. Allen zijn niet weinigen. Met andere woorden, toen Jezus zei dat Hij kwam om Zijn leven te geven als losprijs voor de velen, zei Paulus: 'Ja, dat zijn allen.' Alle mensen zijn de velen voor wie Hij Zijn leven gaf.

Bij de uitspraken van Paulus en Jezus dat Hij een losprijs voor velen is, hadden zij beslist Jesaja 53 in gedachten. Daar staat dat Hij de zonden van velen droeg. In Jesaja 53:11 staat:

Om de moeitevolle inspanning van Zijn ziel zal Hij het zien, Hij zal verzadigd worden. Door de kennis van Hem zal de Rechtvaardige, Mijn Knecht, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen.

JESAJA 53:11

Wiens ongerechtigheden? Die van de velen. Wie zijn zij? Allen.

11

De volken opgenomen in het ware Israël

In hoofdstuk 54 zullen we in dit gedeelte geen Knechtsliederen meer zien, maar in het resterende deel van dit gedeelte zien we voor het grootste deel profetieën over de Messiaanse tijd. De hoofdstukken 54, 55 en 56 zijn bijna volledig gewijd aan kenmerkende passages over de Messiaanse tijd. De uitzondering daarop vinden we aan het einde van hoofdstuk 56 en in hoofdstuk 57, waar opnieuw wordt overgegaan op een bespreking van het afvallige Israël. Dat wordt steeds tegenover het overblijfsel gesteld dat in de Messiaanse tijd het ware Israël vormt.

Maar in 54:1 staat:

Zing vrolijk, onvruchtbare, u die niet gebaard hebt, breek uit in gejuich en jubel het uit, u die geen weeën gekend hebt, want de kinderen van de eenzame zijn talrijker dan de kinderen van de getrouwde, zegt de HEERE.

JESAJA 54:1

We kwamen dit idee eerder tegen in hoofdstuk 49, waar Hij in hoofdstuk 49:19 over Israël zegt:

Want uw puinhopen, uw woestenijen en uw vernielde land — voorzeker, nu zult u te nauw zijn vanwege zoveel inwoners, en wie u verslonden, zullen ver van u zijn.

JESAJA 49:19

Hij spreekt erover dat Israël zal zeggen:

En u zult zeggen in uw hart: Wie heeft deze kinderen voor mij voortgebracht, aangezien ik van kinderen beroofd en eenzaam was, verbannen en verdreven? Deze kinderen — wie heeft ze grootgebracht? Zie, ik was alleen overgebleven. Deze kinderen — waar waren die?

JESAJA 49:21

Hij zegt dat dit komt doordat de heidenen zullen binnenkomen.

Dat is wat Hij hier ook zegt. Het ware Israël zal niet langer worden afgebakend door de nauwe grenzen van het land Israël, maar door andere overwegingen. De heidenen gaan hier deel van uitmaken. De tent, als het ware — de tabernakel, het huis waarin Israël woont — is te klein. Ze zullen hem groter moeten maken. Ze zullen er extra ruimten aan moeten bouwen, meer tentkleden aan deze tent moeten toevoegen en de pinnen moeten verstevigen, omdat die een groter gewicht aan tentkleden zullen moeten dragen. Want hier zal een heel grote tent nodig zijn. Ze moeten beseffen dat Israël niet zo'n beperkte categorie is als ze voorheen dachten, omdat de heidenen eraan toegevoegd zullen worden.

Vers 1 van hoofdstuk 54 wordt door Paulus aangehaald in Galaten 4:27. In die context zegt hij dat de heidenen in feite in grotere aantallen tot God komen dan de Joden. Paulus vergelijkt de Joden die niet tot Christus komen met degenen die behoren tot het Jeruzalem dat er nu is, dat met haar kinderen in slavernij is. Dat is de wet. Ze zijn in slavernij onder de wet. De Joodse inwoners van Jeruzalem die geen christenen zijn, vallen onder het judaïsme, onder de wet. De berg Sinaï en Jeruzalem zijn volgens hem hetzelfde. Ze zijn in slavernij. De mensen zijn in slavernij onder de wet.

Maar hij zegt dat het Jeruzalem dat boven is, en dat is de gemeente, vrij is en de moeder van ons allen is. Hij spreekt dus over de kinderen van de belofte. De kinderen van het nieuwe verbond zijn niet de Joden. Er zijn enkele Joden onder ons, maar de

groep wordt niet omschreven als Joden. Ze worden anders omschreven. Ze worden omschreven aan de hand van de belofte dat God Abraham tot vader van vele volken zou maken. Daarom behoren mensen uit vele volken tot deze familie.

Hij haalt Jesaja 54:1 aan om erop te wijzen dat de onvruchtbare volken, als een onvruchtbare vrouw die nooit kinderen had gehad en geen kinderen kon krijgen, de volken zijn met wie God nooit een relatie had. God was vroeger nooit met de heidenen getrouwd. Hij was met Israël getrouwd en daarom had Hij vroeger nooit kinderen voortgebracht onder de heidense volken. Daarom zijn ze kinderloos. Maar dat zijn ze nu niet langer. Nu de Messias gestorven en weer opgestaan is en vele volken besprenkelt, zoals de vorige profetie zei, zullen er vele volken in Gods familie geboren worden, vele kinderen. Ze zullen voornamelijk uit deze onvruchtbare volken komen, uit de heidenen. Talrijker zullen de kinderen van de onvruchtbare zijn dan de kinderen van de getrouwde vrouw, en die vrouw is Israël.

Het idee is dus opnieuw dat God kinderen zal hebben uit Israël en uit de volken, maar meer uit de heidenen. Daarom moet de Joodse lezer beseffen dat hij zijn denken hier moet verruimen. Je moet je koorden verstevigen en een grotere tent maken door er nog wat tentkleden aan toe te voegen, want er zullen heidenen in je familie worden opgenomen die samen met jou onder je dak wonen.

12

Herstel en het eeuwige verbond van vrede

Wees niet bevreesd, want u zult niet beschaamd worden; word niet rood van schaamte, want u zult niet te schande worden. Ja, u zult de schande van uw jeugd vergeten, en niet meer denken aan de smaad van uw weduwschap. Want uw Maker is uw Man, HEERE van de legermachten is Zijn Naam, en uw Verlosser is de Heilige van Israël, de God van heel de aarde zal Hij genoemd worden.

JESAJA 54:4-5

Je Verlosser is de Heilige van Israël, maar Hij is de God van de hele aarde, niet alleen van Israël.

Want als een verlaten vrouw, een bedroefde van geest, roept de HEERE u, de vrouw van de jeugd, die afgewezen was, zegt uw God. Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar in grote barmhartigheid zal Ik u bijeenbrengen. In een stortvloed van grote toorn heb Ik voor u Mijn aangezicht een ogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij over u ontfermen, zegt de HEERE, uw Verlosser.

JESAJA 54:6-8

Het is duidelijk dat de Joden dit zo zouden opvatten dat God hun tijdens de Babylonische ballingschap voor korte tijd de rug had toegekeerd. Hij was hen als het ware vergeten. Maar nu brengt Hij hen terug naar hun land. Hij herstelt hen. Maar wat in deze passages belangrijker is, is dat God Zijn belofte niet vergeet om een messiaanse gemeenschap en een nieuw Jeruzalem tot stand te brengen. Daar gaat het over: Hij toont barmhartigheid aan allen die binnenkomen. Het zijn niet alleen de Joden, maar ook de vele volken die komen en op Hem reageren.

Want dit zal voor Mij zijn als bij de wateren van Noach, toen Ik zwoer dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden komen; zo heb Ik gezworen dat Ik niet meer op u toornen zal en u niet meer bestraffen zal. Want al zouden bergen wijken en heuvels wankelen, Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond van Mijn vrede zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer.

JESAJA 54:9-10

Het verbond van vrede is dat nieuwe verbond dat Christus heeft gesloten en dat soms het eeuwige verbond wordt genoemd. Hij zegt: dit is een belofte zoals de belofte die Ik aan Noach deed. Ik zei dat Ik de aarde nooit meer door een vloed zou bedekken, en Ik

heb Mij daaraan gebonden. Zo zal Ik ook het ware Israël nooit meer verlaten. De ware gemeente zal nooit verlaten worden.

Natuurlijk zouden jij en ik, als leden van de gemeente, de gemeente kunnen verlaten. Dat zou betekenen dat wij niet langer de voordelen blijven genieten die het lid zijn van de gemeente met zich meebrengt. Maar God heeft de gemeente niet verlaten en zal het nieuwe Sion niet verlaten.

13

God beschermt het nieuwe Sion

U, ellendige, door stormweer voortgedrevene, ongetrooste, zie, Ik zal uw stenen leggen in schitterend zilverwit, Ik zal u grondvesten op saffieren, uw torens maken van kristal, uw poorten van robijn, heel uw omwalling van edelsteen. Al uw kinderen zullen door de HEERE onderwezen zijn, en de vrede van uw kinderen zal groot zijn.

JESAJA 54:11-13

Jezus citeerde dit.

U zult door gerechtigheid bevestigd worden. Houd u ver van onderdrukking, want u zult niet bevreesd zijn, en ver van verschrikking, want zij zal niet tot u naderen.

JESAJA 54:14

Die verschrikking zal dus niet bij je in de buurt komen. In vers 15 wordt vervolgens gezegd dat vijanden zich wel tegen je kunnen verzamelen, maar niet vanwege God, en dat wie zich tegen je verzamelt omwille van jou ten val zal komen. God zal de gemeente verdedigen tegen allen die haar proberen te vernietigen.

Zie, Ík heb de smid geschapen, die het kolenvuur aanblaast en wapentuig vervaardigt, geschikt voor zijn doel; en Ík heb de verwoester geschapen om te gronde te richten.

JESAJA 54:16

Met andere woorden, als Hij onderdrukkers binnenbrengt die beproevingen en vervolging over de gemeente brengen, heeft Hij nog steeds alles in de hand, net zoals Hij de smid in de hand heeft die op de kolen blaast en het ijzer vormt. Er is een reden voor die hitte en voor die beproeving. De spreker betreft het Engelse ‘an instrument for the work’ op de gelovige die door beproeving gevormd wordt. De HSV spreekt hier concreter over de smid die ‘wapentuig vervaardigt, geschikt voor zijn doel’. Zo gebruikt God volgens deze uitleg zelfs de verwoester die komt om je te vernietigen binnen Zijn werk.

Hij zegt:

Elk wapentuig dat tegen u wordt vervaardigd, zal niets uitrichten, en elke tong die in het gericht tegen u opstaat, zult u schuldig verklaren. Dit is het erfelijk bezit van de dienaren van de HEERE, en hun gerechtigheid is uit Mij, spreekt de HEERE.

JESAJA 54:17

We hebben dus een toegerekende gerechtigheid.

Het is geen misdaad om deze beloften op de gemeente toe te passen. Voor haar zijn ze bedoeld. Dit gaat over degenen die het nieuwe Sion zijn, die uit het lijden van de dienaar zijn voortgekomen: de heidenen en Joden die nu samen de gemeenschap vormen die met het bloed van de Messias is besprenkeld. Dit zijn beloften aan de gemeente, niet aan het natuurlijke Israël.

14

Gratis levend water en geestelijk voedsel

Het gaat verder in hoofdstuk 55:

O, alle dorstigen, kom tot de wateren, en u die geen geld hebt, kom, koop en eet, ja, kom, koop zonder geld, zonder prijs, wijn en melk.

JESAJA 55:1

Dat wil zeggen dat God aanbiedt om te voorzien in de geestelijke behoeften van wie honger en dorst hebben. Iedereen die dorst heeft. Jezus zei hetzelfde in Johannes 7:37:

En op de laatste, de grote dag van het feest, stond Jezus daar en riep: Als iemand dorst heeft, laat hij tot Mij komen en drinken.

JOHANNES 7:37

Het boek Openbaring bevat ook zo'n belofte. Dit is het levende water van het nieuwe verbond. Dit is de verzadiging van geestelijke honger waarover hier wordt gesproken.

Er staat:

Waarom weegt u geld af voor wat geen brood is, en uw arbeid voor wat niet verzadigen kan? Luister aandachtig naar Mij, eet het goede, en laat uw ziel vreugde scheppen in de overvloed.

JESAJA 55:2

Dit zou kunnen betekenen: 'Als je naar Mij luistert, zal Ik je met overvloed zegenen.' Het zou ook kunnen betekenen: 'Als je naar Mij luistert, zijn die woorden het goede dat je moet eten.' Als je aandachtig naar Mij luistert, eet je wat goed is.

Petrus zei:

En verlang vurig, als pasgeboren kinderen, naar de zuivere melk van het Woord, opdat u daardoor mag opgroeien,

1 PETRUS 2:2

Geestelijke honger wordt verzadigd door het Woord van God in te drinken. In zekere zin zegt Hij: 'Je zoekt verzadiging in dingen die niet verzadigen. Je besteedt moeite en geld aan dingen die je ziel niet de verzadiging zullen geven waarnaar je verlangt. Je zult verzadigd worden als je naar Mijn woorden luistert. Luister aandachtig naar Mij; dan zul je eten wat werkelijk verzadigt.'

Neig uw oor en kom tot Mij, luister, en uw ziel zal leven; want Ik zal met u een eeuwig verbond sluiten: de betrouwbare gunstbewijzen aan David.

JESAJA 55:3

Verwijzing gecontroleerd: de spreker noemde Handelingen 13, maar de bewoording is Jesaja 55:3.

Paulus citeerde dat vers in Handelingen hoofdstuk 13 als iets wat in Christus vervuld is. De beloften aan David zijn in Christus vervuld. Er staat:

Zie, Ik heb Hem gegeven als Getuige voor de volken, als Vorst en Gebieder voor de volken. Zie, U zult een volk roepen dat U niet kende, en het volk dat U niet kende, zal naar U toe snellen, omwille van de HEERE, Uw God, voor de Heilige van Israël, want Hij heeft U verheerlijkt.

JESAJA 55:4-5

Dus de opname van andere volken in het overblijfsel van Israël wordt hier duidelijk opnieuw bevestigd.

15

Bekering en Gods hogere wegen

Zoek de HEERE terwijl Hij te vinden is, roep Hem aan terwijl Hij nabij is. Laat de goddeloze zijn weg verlaten, de man van ongerechtigheid zijn gedachten. Laat hij zich bekeren tot de HEERE, dan zal Hij Zich over hem ontfermen, tot onze God, want Hij vergeeft veelvuldig.

JESAJA 55:6-7

Dit is, geloof ik, de uitnodiging die aan de volken wordt gedaan om te komen en deel uit te maken van deze messiaanse verbondsgemeenschap. Dit geeft de boodschap van het goede nieuws weer. Wat is het goede nieuws? Mensen over de hele wereld worden aangespoord om Jahweh te zoeken en Hem aan te roepen wanneer ze de gelegenheid hebben, terwijl Hij nabij is. De goddeloze moet zijn weg verlaten en de ongerechte man moet zijn gedachten loslaten. Hun gedrag en hun denken moeten veranderen. Dat is bekering.

Het is een boodschap van bekering die de gemeente predikt. Ze roept mensen er niet toe op om een toegangskaartje voor de hemel te komen halen, maar om hun wegen te veranderen, hun denken te veranderen, zich onder heerschappij te stellen en terug te keren naar de Heere. Hij zal barmhartigheid tonen. Hij zal vergeven. Hij zal vergeven wanneer je je bekeert, bedoel ik. Blijkbaar vergeeft Hij niet zonder bekering.

Want Mijn gedachten zijn niet uw gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen, spreekt de HEERE.

JESAJA 55:8

Want zoals de hemel hoger is dan de aarde, zo zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen en Mijn gedachten dan uw gedachten.

JESAJA 55:9

Deze passage wordt soms door mensen gebruikt, onder wie ikzelf in het verleden, om te zeggen: „Gods gedachten gaan ons begripsvermogen te boven. Daarom moeten we niet al te hard proberen bepaalde geheimen te begrijpen.” Ik geloof inderdaad dat dit goede raad is. Er zijn bepaalde geheimen die we waarschijnlijk niet kunnen begrijpen. We zouden gewoon kunnen zeggen: „God begrijpt het; wij niet. Dat is voor mij voldoende.” Maar dat is niet wat dit vers zegt.

Wanneer Hij zegt:

Mijn wegen zijn hoger dan jullie wegen en Mijn gedachten hoger dan jullie gedachten, let dan op wat Hij zegt. Het is een toevoeging aan vers 7:

Laat wie kwaad doet zijn slechte weg verlaten, dat wil zeggen: zijn goddeloze wegen. Laat de ongerechte man zijn gedachten verlaten, dat wil zeggen: zijn ongerechte gedachten, want Mijn wegen en Mijn gedachten zijn beter dan jullie goddeloze wegen en jullie ongerechte gedachten. Met andere woorden: verruil je goddeloze wegen en je ongerechte gedachten voor denken zoals Ik denk en gaan langs de weg die Ik aangeef, want Mijn wegen en gedachten zijn hoger, beter. Je kiest de hogere weg als je Mijn manier van denken en handelen volgt. Nu kies je een lage weg. Mijn weg, Mijn denken: dat is waartoe God wil dat je je bekeert. Bekeer je van goddeloze wegen en ongerechte gedachten, en bekeer je tot rechtvaardige wegen en rechtvaardige gedachten: Gods wegen en Gods gedachten. Die zijn veel hoger. Hij zegt dat dit verhevener wegen zijn. De weg die Ik je vraag te gaan, de levenswijze die Ik je voorhoud en de manier van denken die Ik je leer, zijn verreweg beter. Zo hoog als de hemel boven de aarde is, zo ver zijn Mijn wegen verheven boven jullie wegen, jullie ongerechte en goddeloze wegen.

Hij zegt niet dat het filosofische verstand van godvruchtige mensen Gods geheimen niet kan bevatten. Dat kan waar zijn, maar dat is niet wat Hij zegt. Dit richt zich tot de goddelozen en zegt: „Jullie moeten werkelijk ophouden te denken en te handelen zoals jullie nu doen, want dat is laag. Dat is waardeloos. Ik bied jullie iets aan wat daar verbovenuit stijgt. Waarom verruilen jullie je gedachten en wegen niet voor de Mijne?”

16

Gods Woord brengt vrucht voort

In vers 10 staat:

Want zoals regen of sneeuw neerdaalt van de hemel en daarheen niet terugkeert, maar de aarde doorvochtigt en maakt dat zij voortbrengt en doet opkomen, zaad geeft aan de zaaier en brood aan de eter, zo zal Mijn woord zijn dat uit Mijn mond uitgaat: het zal niet vruchteloos tot Mij terugkeren, maar het zal doen wat Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen waartoe Ik het zend.

JESAJA 55:10-11

God zoekt vrucht. Zijn Woord is in staat die vrucht voort te brengen. En daarom vertelde Jezus vaak gelijkenissen over het gepredikte Woord dat vrucht draagt, vooral de bekende gelijkenis van de zaaier. Het Woord van het Koninkrijk gaat uit en brengt iets tot stand. Het brengt vrucht voort. Het is levend en krachtig en scherper dan een tweesnijdend zwaard. Het kan volbrengen wat God wil.

Want in blijdschap zult u uittrekken en met vrede voortgeleid worden. De bergen en de heuvels zullen voor uw ogen uitbreken in gejuich en alle bomen van het veld zullen in de handen klappen. Voor een doornstruik zal een cipres opkomen, voor een distel zal een mirt opkomen; en het zal de HEERE zijn tot een naam, tot een eeuwig teken, dat niet zal worden uitgewist.

JESAJA 55:12-13

Het is duidelijk dat we deze beeldspraak al eerder hebben gezien. Ze is kenmerkend voor de messiaanse tijd. Hoofdstuk 56 gaat verder met de messiaanse tijd, in elk geval tot ongeveer vers 8.

17

Vreemdelingen en ontmanden aangenomen

Zo zegt de HEERE: Neem het recht in acht en doe gerechtigheid, want Mijn heil is nabij om te komen, en Mijn gerechtigheid om geopenbaard te worden. Welzalig een sterveling die zo handelt, het menskenkind dat daaraan vasthoudt; die de sabbat in acht neemt, zodat hij die niet ontheiligt, en die zijn hand ervoor behoedt om enig kwaad te doen. Laat de vreemdeling die zich bij de HEERE gevoegd heeft, niet zeggen: De HEERE heeft mij geheel en al van Zijn volk gescheiden; laat de ontmande niet zeggen: Zie, ik ben maar een dorre boom.

JESAJA 56:1-3

Dat wil zeggen: vruchteloos, omdat hij een eunuch is.

Want zo zegt de HEERE over de ontmanden die Mijn sabbatten in acht nemen, verkiezen wat Mij behaagt, en vasthouden aan Mijn verbond: Ik zal hun in Mijn huis en binnen Mijn muren een plaats en een naam geven, beter dan die van zonen en dan die van dochters; een eeuwige naam zal Ik ieder van hen geven, een naam die niet uitgewist zal worden.

JESAJA 56:4-5

Vervolgens gaat het over de heidenen:

En de vreemdelingen die zich bij de HEERE voegen om Hem te dienen en om de Naam van de HEERE lief te hebben, om Hem tot dienaren te zijn; allen die de sabbat in acht nemen, zodat zij hem niet ontheiligen, en die aan Mijn verbond vasthouden: hen zal Ik ook brengen naar Mijn heilige berg, en Ik zal hen verblijden in Mijn huis van gebed. Hun brandoffers en hun slachtoffers zullen welgevallig zijn op Mijn altaar. Want Mijn huis zal een huis van gebed genoemd worden voor alle volken.

JESAJA 56:6-7

Jezus haalde dit aan als de reden waarom Hij er ontstemd over was dat ze de tempel tot een handelshuis hadden gemaakt.

De Heere HEERE, Die de verdrevenen uit Israël bijeenbrengt, spreekt: Ik zal er tot Hem nog meer bijeenbrengen, naast hen die al tot Hem bijeengebracht zijn.

JESAJA 56:8

Anderen buiten Israël. De verdrevenen van Israël worden bijeengebracht, maar ook anderen, ook heidenen.

18

Verbondstrouw voorbij Joodse grenzen

Hier worden twee voorbeelden gegeven: de vreemdeling en de eunuch. De vreemdeling is natuurlijk een verstoene. Hij wordt door de Joodse gemeenschap buitengesloten, onder andere omdat hij gewoonlijk niet besneden is, geen rein leven heeft geleid en onreine dingen niet vermijdt zoals de Joden verplicht zijn te doen. De heiden wordt als onrein beschouwd en hoort niet bij de gemeenschap. De eunuch

behoorde tot een van de categorieën die volgens de wet niet in de tabernakel mochten komen. Dat was om redenen die we niet kunnen bespreken, maar waarschijnlijk voornamelijk om symbolische redenen.

Niettemin kiest Hij twee categorieën uit: de eunuch, die waarschijnlijk een Jood is, maar omdat hij een eunuch is, onrein is en niet in de tabernakel mag komen; en de heiden, aan wie om andere redenen hetzelfde wordt ontzegd, omdat hij geen Jood is. Beide categorieën worden uitgekozen om bemoedigd te worden. Hun wordt gezegd dat ze niet moeten zeggen:

De Heer heeft me verstoten. Ik ben een verdorde boom. God heeft mij buitengesloten.

Nee, dat is niet waar. Hij zegt:

Als jullie Mijn sabbatten houden, kiezen wat Mij blij maakt en jullie aan Mijn verbond vasthouden, geef Ik jullie een plek in Mijn huis. Jullie offers zullen op Mijn altaar worden aanvaard.

Nu wordt deze passage vaak gebruikt door sabbatariërs, die zeggen: „Kijk, dit gaat over het nieuwe verbond, en er staat dat ze de sabbat moeten houden. Van de eunuch in vers 4 en de vreemdeling in vers 6 wordt gezegd dat ze de sabbat moeten houden.” Dat is waar. Er staat inderdaad dat ze de sabbat moeten houden, maar er staat ook dat ze dierenoffers op het altaar moeten brengen. Met andere woorden, dit is de taal van trouw aan het oude verbond.

Dit is vaak het geval: aanbidding volgens het Nieuwe Testament wordt aan mensen uit het Oude Testament meegedeeld in bewoordingen die zij kunnen begrijpen als trouw aan het verbond. In dit geval gaat het om een nieuw verbond, en daarom zijn de vereisten anders dan die van het oude. De sabbat was een teken van het oude verbond. God zei in Exodus 30 dat die een teken is van het verbond dat Hij met Israël heeft. Evenzo maakten de offers deel uit van de Joodse godsdienst, niet van de christelijke godsdienst.

Hoewel dit ongetwijfeld gaat over God Die als Zijn kinderen mensen aanneemt die onder het oude verbond voorheen niet werden aangenomen, eunuchen en misschien onbesneden vreemdelingen, kunnen zij door God worden aangenomen door Zijn

verbond te houden. Maar dit moet dan het nieuwe verbond zijn. We moeten dit in die termen vertalen.

Een andere mogelijkheid is dat hij spreekt tot de Joden en heidenen van zijn eigen tijd, vóór de tijd van de Messias. Iedereen kan tot Gods volk behoren, zelfs onder het oude verbond, als diegene zich maar onder de voorwaarden van het verbond stelt. In dat geval zouden het houden van de sabbat en het brengen van dierenoffers daar inderdaad deel van uitmaken.

Het punt dat hij maakt, is echter dat God geen racist is. Hij is niet werkelijk zo exclusief als de Joden Hem hebben voorgesteld. Heidenen, en zelfs sommige mensen die technisch gezien onrein zijn, zoals eunuchen, kunnen werkelijk door God worden aangenomen. Hun aanbidding kan door God worden geëerd als zij God verder trouw zijn. Heidenen konden God trouw worden, en eunuchen ook. Daarom heeft de wet niet het laatste woord, maar is er God, Die mensen beoordeelt op grond van de trouw van hun hart aan Hem.

19

Verdorven leiders en de komende ramp

De rest van hoofdstuk 56 en hoofdstuk 57, in elk geval tot en met vers 13, beschrijft opnieuw de slechte kant van Jeruzalem: de afgodendienaars en de afvalligen. Hij zegt:

Alle dieren van het veld, kom om te eten, ja, alle dieren in het woud! Zijn wachters zijn allen blind, zij weten van niets. Zij allen zijn stomme honden, zij kunnen niet blaffen; slaperig liggen zij neer, zij hebben het sluimeren lief. Deze honden zijn vraatzuchtig, zij kennen geen verzadiging. Ja, zij zijn herders die niet tot inzicht weten te komen. Zij allen keren zich naar hun eigen weg, ieder is uit op eigen gewin, niemand uitgezonderd. Kom, zeggen zij, ik zal wijn halen, en wij zullen ons dronken drinken aan sterkedrank; en de dag van morgen zal zijn als deze, ja, groter, nog veel geweldiger!

JESAJA 56:9-12

Dit is de houding van de Joodse leiders die niet geestelijk zijn, en die wordt een van de aanleidingen voor de val van de oude orde. Ze hebben altijd slechte leiders gehad. Ze drinken liever dan dat ze rechtvaardig regeren.

Hoofdstuk 57 zegt:

De rechtvaardige komt om, en er is niemand die het ter harte neemt. De goedertieren mensen worden weggenomen, zonder dat er iemand op let dat de rechtvaardige weggenomen wordt vóór het onheil.

JESAJA 57:1

De King James zegt:

‘het komende onheil’

en dat is waarschijnlijk wat ermee bedoeld wordt. Er komt kwaad. Er komt een ramp over Jeruzalem. Rechtvaardige mensen lijken voortijdig te sterven. Dat zou een teken moeten zijn. Waarom sterven deze rechtvaardige mensen? Hoe komt het dat goede mensen jong sterven? Misschien omdat God een ramp gaat brengen. Hij is goed voor hen. Laat hen sterven voordat dat gebeurt. Laat hen weggenomen worden vóór de ramp die eraan komt.

Hij zegt:

Hiermee wordt de rechtvaardige bedoeld:

Hij zal ingaan in de vrede; zij zullen rusten op hun slaappleatsen, eenieder die in zijn oprechtheid wandelt.

JESAJA 57:2

Dat wil zeggen: ieder mens die in oprechtheid wandelt, zal wanneer hij sterft de vrede binnengaan. Er wordt geen beschrijving gegeven van het leven hierna, maar hij gaat een plaats binnen waar geen ramspoed zal zijn. Zelfs het graf zou een plaats van vrede en rust zijn, in tegenstelling tot de rampen die over het volk komen.

20

Israëls overspel met de afgoden

Jezus zei dat zij kinderen van de duivel waren.

U die gloeit van lust bij de eiken, onder elke bladerrijke boom; u die de kinderen slacht in de beekdalen, onder in de kloven van de rotsen. Bij de gladde stenen van de dalen ligt uw deel, die, die zijn uw lot. Voor hen ook vergiet u een plengoffer, hun brengt u een graanoffer. Zou Ik Mij daarmee laten troosten?

JESAJA 57:5-6

De gladde stenen zijn als het ware verwant aan de goden die zij aanbidden, omdat zij hun goden van steen hebben gemaakt.

Op een hoge en verheven berg spreidt u uw bed uit; ook daarheen klimt u op om een slachtoffer te brengen.

JESAJA 57:7

Het is geen letterlijk bed. Hij zegt dat wanneer je op de hoogten offers brengt aan deze heidense afgoden, het is alsof je overspel pleegt tegenover God. Het is alsof je daarheen bent gegaan om een bordeel te openen en jezelf aan deze goden aan te bieden. Ezechiël neemt dat beeld over en gebruikt het vaak: Israël is als een vrouw die omhoogging, haar bed bij de heidense altaren spreidde en zichzelf in overspel aan die andere goden gaf.

Achter de deur en de deurposten zet u uw gedenkteken neer. Want van Mij wendt u zich af, u ontbloot zich en klimt naar boven. U slaat uw bed wijd open en met enkelen van hen sluit u voor u een verbintenis. U hebt hun bed lief, op elke plaats die u ziet. U reist met olie naar de koning en u vermeerdert uw welriekende zalven. U zendt uw gezanten ver weg en vernedert u tot de hel toe. Door uw grote reis bent u afgemat, maar u zegt niet: Er is geen hoop meer. U hebt nieuwe levenskracht gevonden, daarom bent u niet verzwakt.

JESAJA 57:8-10

Dat wil zeggen, ze verleiden die andere goden, zoals een vrouw die de koning probeert te verleiden.

Je hebt het tot nu toe overleefd en je hebt niet beseft hoe hopeloos je situatie is. Je staat voor het oordeel, maar je hebt het niet in de gaten. Je aanbidt afgoden en pleegt overspel tegenover God. Je lijkt niet te beseffen dat er voor jou geen hoop is. Het heeft je niet bedroefd gemaakt, omdat je nog steeds leeft. Je leven is nog steeds in je hand, dus wat kan het je schelen? Alles gaat prima.

Vers 11:

Maar voor wie bent u beducht of bevreesd geweest? U hebt immers gelogen en hebt aan Mij niet gedacht, Ik ben u niet ter harte gegaan. Is het niet om dat Ik heb gezwezen, en dat van oude tijden af, dat u Mij niet vreest?

JESAJA 57:11

Dit is nogal sarcastisch.

Ik zal uw gerechtigheid bekendmaken, en uw daden: ze zullen u niets baten. Wanneer u roept, laten zij u dan redden die door u verzameld zijn. Maar de wind zal hen allemaal wegvoeren, een zucht zal hen wegnemen. Maar wie tot Mij de toevlucht neemt, zal de aarde in erfelijk bezit krijgen en Mijn heilige berg in bezit nemen.

JESAJA 57:12-13

21

God woont bij de nederige en verbrijzelde

Er zal dus een overblijfsel zijn dat op Hem vertrouwt en de ware beloften beërfcht: het ware Israël, de heilige berg. Dat is de gemeente.

Men zal zeggen: Verhoog de weg, verhoog de weg, bereid de weg, neem elk struikelblok voor Mijn volk van de weg!

JESAJA 57:14

Dat wil zeggen, iemand zal hen aansporen om de juiste weg te gaan. Er is een overblijfsel.

Want zo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoge hemel en in het heilige, en bij de verbrijzelde en nederige van geest, om levend te maken de geest van de nederigen, en om levend te maken het hart van de verbrijzelden.

JESAJA 57:15

Daar is het overblijfsel. God woont in de hoogste plaats, maar Hij verwaardigt Zich ook om mensen op de laagste plaatsen te bezoeken als ze nederig zijn. Hij woont hoog en laag.

Want Ik zal niet voor eeuwig ter verantwoording roepen en Ik zal niet voor altijd zeer toornig zijn. Want de geest zou van voor Mijn aangezicht bezwijken, de zielen die Ik gemaakt heb.

JESAJA 57:16

Als Ik voortdurend boos zou zijn, zou uiteindelijk iedereen worden weggevaagd. Ik wil niet dat dat gebeurt. Er is een overblijfsel dat zal overleven. Ik zal dus niet blijvend boos zijn. Uiteindelijk zal Ik ter wille van de rechtvaardigen Mijn oordelen moeten verzachten.

Ik was zeer toornig over de ongerechtigheid van hun winstbejag, Ik sloeg het volk, Ik verborg Mij en was zeer toornig. Maar het ging afkerig verder op de weg van zijn hart.

JESAJA 57:17

Dat wil zeggen, Israël deed dat.

Ik heb zijn wegen gezien, Ik zal hem genezen, Ik zal hem leiden en hem vertroosting bieden, namelijk zijn treurenden.

JESAJA 57:18

Met andere woorden, Hij zal hem van zijn afdwaling genezen.

Ik schep de vrucht van de lippen, vrede, vrede voor wie ver weg is en voor wie dichtbij is, zegt de HEERE, en Ik zal hem genezen.

JESAJA 57:19

22

Vrede voor Joden en heidenen

Maar de goddelozen zijn als een opgezweept zee, want die kan niet tot rust komen, en zijn water woelt modder en slijk op. De goddelozen, zegt mijn God, hebben geen vrede!

JESAJA 57:20-21

In deze context is de goddeloze natuurlijk het goddeloze Jeruzalem. Hij heeft het niet over de wereld in het algemeen. Hij heeft het over het overblijfsel van het goddeloze Jeruzalem dat behouden wordt en rechtvaardig en nederig is voor God. De rest is als de woelige zee, die schande en vuil naar boven woelt.

Wanneer Hij zegt:

Ik leg deze woorden in de mond: vrede, vrede voor wie ver weg is en voor wie dichtbij is,

dan is dit vrijwel zeker de tekst waarop Paulus in Efeze 2 zinspeelt wanneer hij erover spreekt dat Christus onze vrede is. In vers 17 staat:

En bij Zijn komst heeft Hij door het Evangelie vrede verkondigd aan u die veraf was, en aan hen die dichtbij waren.

EFEZE 2:17

Dit spreekt dus over vrede, vrede: de boodschap van vrede aan hen die ver weg zijn en hen die dichtbij zijn.

Paulus neemt precies die woorden over en zegt dat Jezus kwam en vrede verkondigde aan hen die ver weg zijn, waarmee hij de heidenen bedoelt, en aan hen die dichtbij zijn, waarmee hij de Joden bedoelt.

Want door Hem hebben wij beiden door één Geest de toegang tot de Vader.

EFEZE 2:18

Wat Joden en heidenen betreft, ziet Paulus dit dus als een verwijzing naar wat op dit moment in Christus waar is. Dit is een passage over nu, niet over het duizendjarig rijk. Paulus zegt dat Christus al gekomen is met deze boodschap van vrede, vrede aan hen die ver weg zijn en hen die dichtbij zijn. Hij heeft hen beiden één gemaakt in Zichzelf.

En zo komen we aan het einde van dit gedeelte en hoeven we nog maar één gedeelte te behandelen om het boek af te maken.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Filippenzen 2:9-11
- Jesaja 52:13
- 1 Petrus 1:2
- Hebreëën 9:13

- Jesaja 52:15
- Romeinen 15:20-21
- Jesaja 53:2
- Jesaja 53:1-3
- Jesaja 53:4-5
- Jesaja 53:6
- 1 Petrus 2:24-25
- Jesaja 53:7
- Lukas 23:4
- Johannes 19:10
- Johannes 19:11
- Jesaja 53:8
- Jesaja 53:9
- Jesaja 53:10-12
- Romeinen 8:16-17
- Lukas 23:34
- Markus 10:45
- 1 Timotheüs 2:6
- 1 Timotheüs 2:1
- 1 Timotheüs 2:2
- 1 Timotheüs 2:4
- Jesaja 53:11
- Jesaja 54:1
- Jesaja 49:19
- Jesaja 49:21
- Jesaja 54:4-5
- Jesaja 54:6-8
- Jesaja 54:9-10
- Jesaja 54:11-13
- Jesaja 54:14
- Jesaja 54:16
- Jesaja 54:17
- Jesaja 55:1
- Johannes 7:37

- Jesaja 55:2
- 1 Petrus 2:2
- Jesaja 55:3
- Jesaja 55:4-5
- Jesaja 55:6-7
- Jesaja 55:8
- Jesaja 55:9
- Jesaja 55:10-11
- Jesaja 55:12-13
- Jesaja 56:1-3
- Jesaja 56:4-5
- Jesaja 56:6-7
- Jesaja 56:8
- Jesaja 56:9-12
- Jesaja 57:1
- Jesaja 57:2
- Jesaja 57:5-6
- Jesaja 57:7
- Jesaja 57:8-10
- Jesaja 57:11
- Jesaja 57:12-13
- Jesaja 57:14
- Jesaja 57:15
- Jesaja 57:16
- Jesaja 57:17
- Jesaja 57:18
- Jesaja 57:19
- Jesaja 57:20-21
- Efeze 2:17
- Efeze 2:18

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.